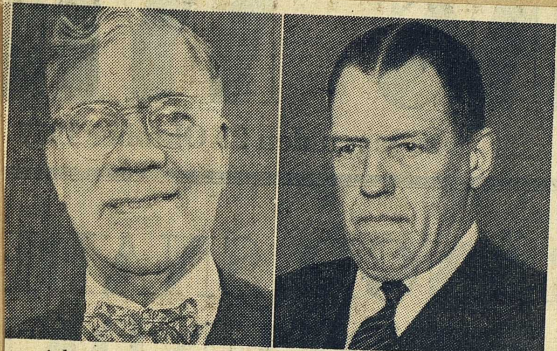

blivit ännu diskretare än för tre år sedan.

Denna diskretion, denna långt drivna lojalitet, hindrar dock inte att man ur ÖB:s betänkande kan utläsa alliansfrihetens risker och nackdelar. Även ett par andra satsar i början av betänkandet bör i detta sammanhang uppmärksammas. "Det blir sålunda allt svårare för en nation att ensam utveckla och anskaffa alla de stridsmedel som tekniken kan ställa till förfogande. Stater som är anslutna till militärallianser strävar därför alltmer att mel-

sen i denna försvarsplan av Sveriges militärpolitiska läge; det betonas att ÖB i sitt resonemang i alltför hög grad har tagit hänsyn till den utrikespolitiska hållning som Sverige intar.

I följande ledare kommer atom-

lan sig fördela insatserna för utveckling av nya stridsmedel för att minska den enskilda nationens kostnader. Vår alliansfria politik kräver emellertid att vi i stor utsträckning själva ger vårt försvar den allsidighet och styrka som är nödvändig. Hur försiktigt än ÖB uttrycker sig måste detta innebära att vår alliansfrihet gör vårt för-

vapenfrågan och frågan om inköp av de nya vapnen utifrån att behandlas. Senare tas försvarskostnaderna och de olika av ÖB framlagda alternativa försvarsorganisationerna upp.

svar sämre eller dyrbarare eller — det mest sannolika — både sämre och dyrbarare.

Den otydlighet och obestämdhet som ÖB visar i sina resonemang om utrikespolitiken och krigsriskerna är dess bättre talt försvunnen i kapitlen om de nya vapnens betydelse. Här får man ett välgörande klart besked.

2

D • N

26/10 1957

Militärledningen om atomvapen

Den svenska militären — utanför flygvapnet — har länge i okunnighet eller konservatism vägrat att erkänna atomvapnens oerhörda betydelse och har därför en stor del av ansvaret för att frågan om anskaffande av dylika vapen inte tidigare drivits fram till debatt och beslut. För tio år sedan kunde dåvarande överbefälhavaren påstå att atomvapen inte var så viktiga, eftersom man med något tusental "vanliga" bomber kunde nå ungefär samma verkan som med en atombomb — ett resonemang av samma kvalitet som att vi inte skulle behöva kulsprutor, då en kulspruta kan ersättas av ett stort antal gevär, eller att vi inte hade behov av stora granater, då många små kan göra samma tjänst. Småningom har även äldre infanterister av karolinsk typ upptäckt att det inte duger att resonera på det sättet, att atomvapnen inte betvingas genom martialiske gester. Men ännu på senaste tid har infanterigeneraler deklarerat ett slags överlägsen misstro inför de nya vapnen. Dessas betydelse överdrivs i utlandet, säger man — som om uppgifterna om den ohyggliga effekten vore en form av propaganda — och det har antytts att atombomber dock är av ringa vikt i jämförelse med den svenske soldatens moral och disciplin.

Politikerna, ädda för att ta ställning till ett nytt och oroande problem, har med några lysande undantag sökt skydd bakom militärens ovetskap och ovilja att ändra en i ungdomen implantad föreställning. Ett exempel, som väl nu för de flesta måste te sig avskräckande, var då partiledarna på våren 1954 i en interpellationsdebatt förklarade att vi inte skulle skaffa de nya vapnen, men ändå bjuda hårt motstånd mot varje angrepp: De svenska värnpliktiga skulle alltså i exempelös heroism strida mot fiender med ojämförligt starkare vapen, därför att statsmakterna inte ville skaffa dem bättre vapen.

Detta förljugna skede i den svenska försvarsdebattens historia är, hoppas man, definitivt

avslutat genom överbefälhavarens nu avgivna betänkande. Säg fortfarande, om ni så vill, att vi inte skall ha atomvapen! Men motivera det i så fall med att den ryska regimen kan vara bra även för det svenska folket, med att vi hellre bör kapitulera än slåss — för att efter underkastelsen bli redskap för det tyranni som vi kapitulera för. Motivera det inte med att vi kan göra ett kraftigt motstånd utan atomvapen — det går inte, det är för hänsynslöst mot de människor det gäller.

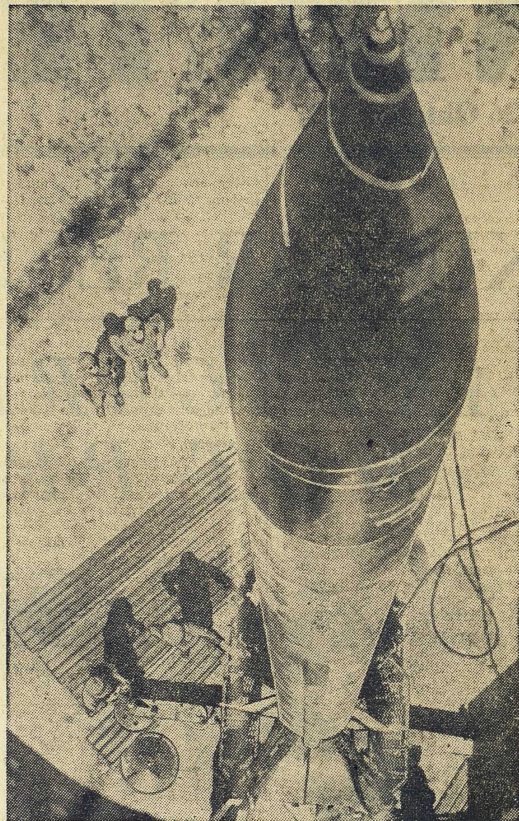
"Anskaffning av atomvapen är den viktigaste åtgärden för att motverka en alltför kraftig minskning av försvarets effekt i förhållande till en angripares", skriver ÖB. Huvudskalet är självklart: Vi måste om möjligt ha vapen av samma effektivitet som en motståndares, allra helst som vi i andra hänseenden kan antas bli starkt underlägsna denne motståndare. ÖB utvecklar emellertid ingående denna ostridiga sats. "Saknar vi atomstridsmedel kan en angripare utnyttja sin överlägsenhet i trupp och materiel för att utföra koncentrerade anfall... Om däremot atomstridsmedel ingår i vår utrustning tvingas även angriparen att sprida sig, varigenom balansen i möjligheterna att utnyttja vanliga stridsmedel återställs... Atomvapen är i många fall billigare i förhållande till effekten än konventionella vapen. Endast genom insats av ett stort antal vanliga vapen kan man nå samma verkan som med atomvapen. Ändå tillkommer betydelsefulla inskränkningar. Bortsett från att anskaffningen av många vanliga vapen blir kostsam och deras infogande i krigsförbanden personalkrävande kan man nämligen aldrig med dem uppnå atomvapnens momentana verkan. En motsvarande insats kräver vidare långvariga förberedelser och en ansamling av vapen och personal, som motståndaren genom insats av sina atomvapen kan slå ut."

ÖB underkänner den någon gång framförda tanken "att vi borde ha ett så svagt försvar att en motståndare inte behöv-

de använda atomvapen för att betvinga oss". Bortsett från den allmänna orimligheten i denna tanke — den borde leda till att vi inte skulle ha något försvar alls — anförs att om Sverige saknar atomvapen, blir det naturligt för motståndaren att vinna en snabb och avgörande seger genom atombombning. "Det finns därför starka skäl att förmoda att brist på atomvapen i den svenska krigsmakten snarare ökar än minskar sannolikheten för att en angripare använder sådana mot oss." Inte heller finns anledning att tro att angreppsrisken ökas för att vi har atomvapen, ty vi kan inte tänka oss att skaffa sådana vapen som kan "utgöra ett latent hot av väsentlig betydelse mot en presumtiv angripares hemland". Här bör tilläggas att hur Sveriges försvar än är be- skaffat, ingen stat rimligen kan börja krig mot oss i ärlig tro på att vi förbereder ett an- grepp.

Atomvapnen utgör alltså enligt ÖB:s betänkande en nödvändig del av det svenska försvaret. Det sägs inte direkt, men framgår klart av framställningen att utan atomvapen det svenska försvaret inte kan fylla ens de mest primära upp-

DAGENS NYHETER Lördag

Amerikanska robotvapen av typen "Corporal" — som kan förse- med atomstridsspets — har överförts till flera av Atlantpaksstater- na i Europa. I en följande ledare behandlas frågan om svensk import av de nya vapnen.

gifter. Även om vi har atomva- pen, kan — betonar ÖB nu lik- som 1954 — vårt mål inte sättas högre än att "vår krigsmakt skulle hejda anfall tillräckligt länge för att vi skulle kunna få understöd utifrån innan avse- värda delar av landet erövrats eller motståndet måst upp- ges". Vårt försvar kan blott under en begränsad tid hindra Sveriges erövring; understöd utifrån är under alla förhållan- den på längre sikt nödvändigt för att en sådan erövring inte skall ske. Utan atombomber kan Sveriges försvar inte ens tänkas värja landet, eller större delen av landet, tills understöd

möjligen kan lämnas oss. Att en förstärkning av försvaret med atomvapen därför minskar angreppsrisken och bidrar till bevarandet av vår fred är utan vidare klart. Hela ÖB:s resone- mang om krigsrisken — disku- terat i fredagens ledare — blir i själva verket beroende på om vi får ett någorlunda effektivt försvar, alltså ett försvar som innefattar atomvapen.

Atomvapen måste enligt ÖB "snarast möjligt tillföras vårt försvar". Vad betyder "snarast möjligt"? Detta problem har ÖB inte tillräckligt gått in på; det skall upptas i följande ar- tikel.